

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

==== Cene zmerne. ====

✉ ✉ **Svoji k svojim!** ✉ ✉

==== **Kupujte** ====

mladinske spise

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega
:: konvikta v Ljubljani“! ::

Jan Legova knjižnica I., II. in III. zvezek:

Dane.

Povest za mladino s štirimi slikami. Spisal Andrej Rapè. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski. Cena 1 K, po pošti 16 vin. več.

Turki pred Sv. Tilmom.

Zgodovinska povest s petimi izvirnimi slikami. Spisal Julij Slapšák. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski. Cena 1'20 K, po pošti 16 v več.

Kraljestvo čebel.

Mladinski spis. Spisal Jožef Ribičič. Cena 80 vin., po pošti 16 vin. več.

Naročajte in širite naše liste in knjižice!

Naročajte Domače ognjišče!

Vodstvo Zaveze.

Naše upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
ima v zalogi:

- „Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, VII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, VIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, IX. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, X. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 v.
- „Zvonček“, XI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, XII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, XIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, XIV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.
- „Zvonček“, XV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 90 h, elegantno vezan 6 K 50 h.

Vsebina:

1. *Jos. Vandot: Deveta kraljična.* Pesem 145
2. *Andrej Rapè: Pričakovanje.* *Drago Širok: Huda ura.* Pesmi 146
3. *Ivo Trošt: Oba noska.* Povest 147
4. *Podmorški čoln.* Slika 149
5. *Jos. Vandot: Zvezda.* Pesem 151
6. *Simon Palček: Veselje mladih dni.* Pesem s podobo 152
7. *Sven Hedín — F. Palnak: Za morjem.* Povest. (Dalje). 153
8. *Indijančeva glava.* Podoba 157
9. *Mehkodlačka - Tihotačka - Mesojedka - Sladkosnedka.* Podoba 160
10. *Cvetinomirski: Jagnje.* Povest 161
11. **Pouk in zabava:** Zastavica v podobah. — Rešitev geometriške naloge v šesti številki.
— Rešilci. — Vrtnar, čebele in gosenice. — Vojna v kraljestvu živali. — 1,250.000 knjig
za vojake. — Delo za „Rdeči križ“. — Kotiček gospoda Doropoljskega . . 165—168

„Tedenske slike“ prinašajo zanimive podobe z bojišč. — Opozarjamo na ta list!

 Priporočajte in širite naš list!
Pridobivajte „Zvončku“ novih naročnikov!

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Krojaška ulica 8/II.

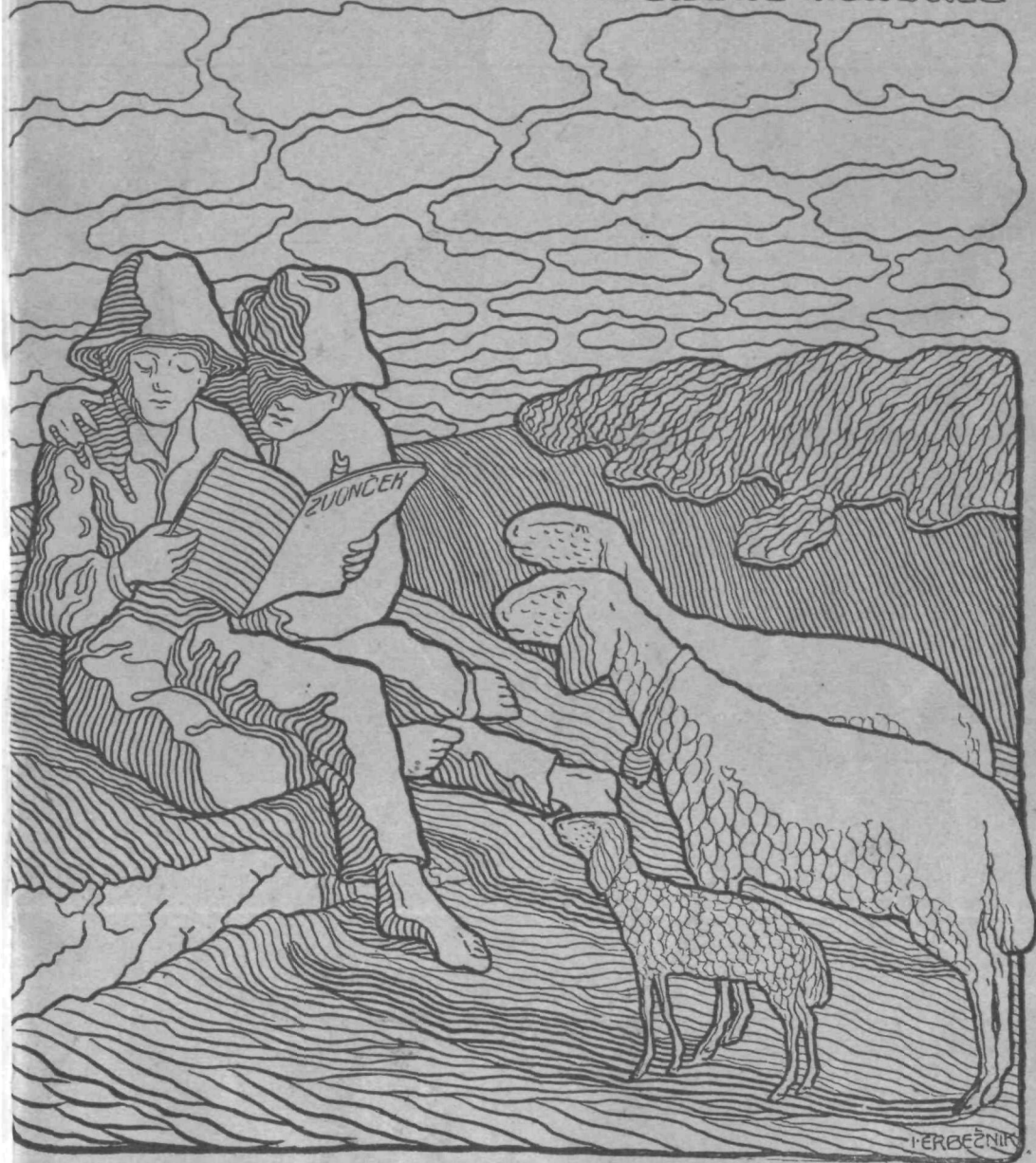
„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrť leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

ZVONČEK

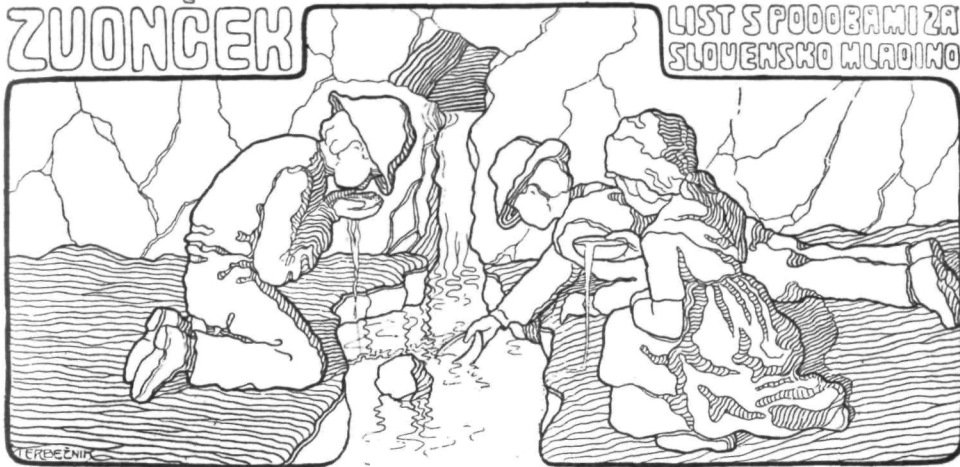
LIST S PODOBRAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XVI.

MALI SRPAN 1915.

ŠT. 7.

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. malega srpana 1915.

Leto XVI.

Deveta kraljična.

Oj, daleč drži pač stezica mi ta,
čez tisoč potokov, čez tisoč gorá.

Če stopil nocoj na stezico bi vam,
prišel na deveto gorico bi vam.

Tam stopil v deveti prebeli bi grad,
šel kralja devetega bi obiskat.

A žalostno kralj se deveti drži,
solzá so mu grenkih vse polne oči.

Umrta mu hčerka, kraljična krasná,
kot zvezdica mila kraljična bilá.

Oči ji zaprla hudobna je smrt
in s sabo odvedla v nebeški jo vrt.

Jokale po logu tam ptičke so vse,
in rože po polju vse rosne bilè.

In ptičke so prišle kraljično kropit,
ko zvezdic na zemljo pogledal je svit.

Stesale so krstico lepo tako,
v njo so položile kraljično mladó.

Ponesle so krstico v tihi tja gaj,
kjer grob jim izkopal sam lepi je maj.

Tri dni so tam pele, tri svetle noči,
da rožam so tekle solzé iz oči.

Oj, rožice grobek zasule so ves,
pa zvezdic deset je nanj padlo z nebes . . .

Pač lep je ta grobek, tako je krasan,
da lepšega beli ne najde vam dan.

A vendar nobeno ne vzre ga oko —
ej, ptičke ga stražijo vsekdar zvestó.

Stezica ta k njemu nas vede samo —
kdo hoče zdaj z mano, prijateljčki, kdo?

JOS. Vandot.

Pričakovanje.

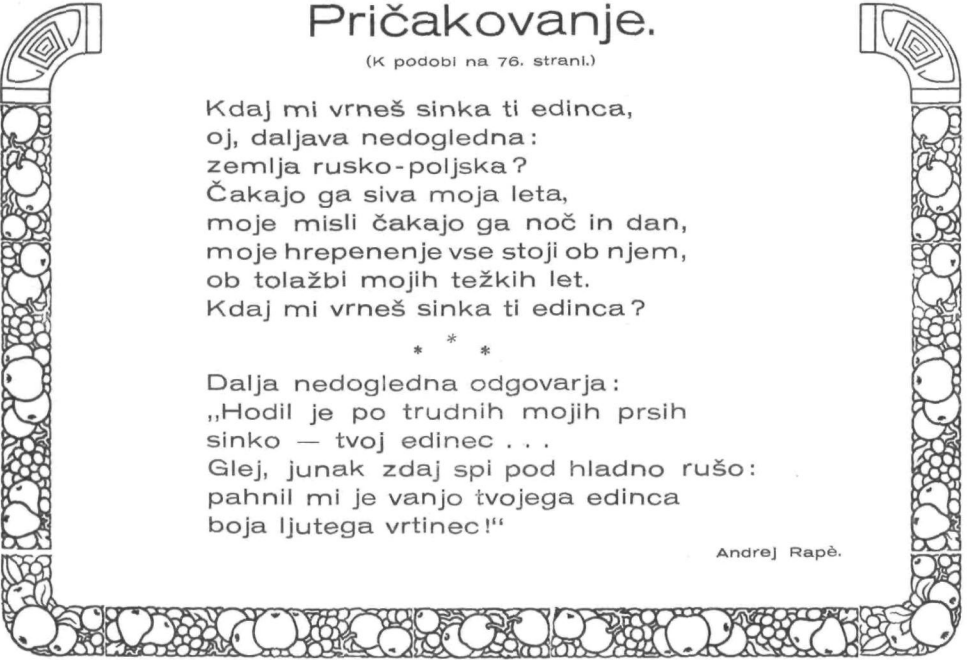
(K podobi na 76. strani.)

Kdaj mi vrneš sinka ti edinca,
oj, daljava nedogledna:
zemlja rusko-poljska?
Čakajo ga siva moja leta,
moje misli čakajo ga noč in dan,
moje hrepenenje vse stoji ob njem,
ob tolažbi mojih težkih let.
Kdaj mi vrneš sinka ti edinca?

* * *

Dalja nedogledna odgovarja:
„Hodil je po trudnih mojih prsih
sinko — tvoj edinec . . .
Glej, junak zdaj spi pod hladno rušo:
pahnil mi je vanjo tvojega edinca
boja ljutega vrtinec!“

Andrej Rapè.

Huda ura.

*Joj nam, joj: oblaki črni,
svetli bliski k nam gredó;
rože v vrtu, žito v polju
huda ura vzela bo!*

*Joj nam, joj: v deželo našo
huda vojna bo prišla;
kar ostane hudi uri,
črna groza potepta . . .*

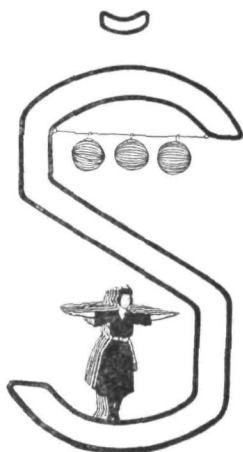
Drago Širok.

IVO TROŠT:

Oba noska.

tiriletna Lenčka in še ne za leto starejša Kobalova Tončka imata danes poseben praznik. Božje solnce se jima nagajivo smeje z jasnega neba in poljublja zdaj kot breskev rdeča ličeca in kodraste laske, zdaj rdečo pentljo vrhu drobne glavice, ko obrneta nemirnici usiljivemu solnčecu hrbet. Zložno stopata po cesti v obližju domačih hiš, popisani list papirja na glavici, a pred njima in za njima se razlega znana pesem: »Ma-li-ja, Ma-li-ja! Le ti pomagaj nam!« In modro gledata in jako resno skoro kakor med resnično procesijo.

»Hov-hov-hov!« se vmesa s svojim nerodnim glasom z dvorišča v ubrani dvospev Jankovičev Sultan. Seveda se pes ne ume na umetne stvari, kakor je lepo petje, a vendar misli, da mora pomagati, ker bi sicer utegnil kdo dvomiti, da ga pevki ne marata v družbo. Sultan je bil celo toliko domišljjav, da je glasno ponavljal svoj sirovi hov-hov in s tem hotel izraziti trditev: »Ali čujete, ljudje božji, kako znamo mi! In res znamo! Toda brez mene bi ne bilo nič. Tako vam bevskam hov, hov!«

Petje utilne. Lenčka in Tončka se ozreta na Jankovičevo dvorišče in vzklikneta boječe obe hkrati: »Jojmene, pes!« Ob teh besedah zbežita preplašeni brez slovesa in brez nadaljnega povpraševanja narazen vsaka v svojo stran domov k mami.

Kratki krilci sta odskakovali, pentlja na kodrolasi glavici je frfotala v zraku kakor velik rdeč metulj, deklici sta pa obe zasopljene v pretrganih besedah in težko loveč sapo pripovedovali doma o veliki nezgodi in še večjem strahu. Domači so se temu strahu in neopravičeni razburjeno-

sti smejali tako srčno, da so Lenčki in Tončki pregnali hitro vso bojazen, in celo solze, ki so jima od sramote zasijale v očescih, so se posušile prej, nego sta mogli umeti, zakaj se jima smejejo domači in celo mama.

Pes je bil namreč privezan.

Kdo bi se ne smejal, da je provzročila tolik strah celo priklenjena zverina, Jankovičev Sultan, ki je imel s svojo udeležbo sicer nepovabljen povsem drugačne, miroljubne, morda tudi umetnostne nagibe. Kdo naj ugane, kaj misli pasja dlaka! Če je lačen — hov-hov; če je žejen — hov-hov; če bi rad pel z otroki — hov-hov; če sliši godbo — hov-hov; če ga ponoči gleda roženi mesec z neba — zopet hov-hov! Premalo besed za toliko pojmov in potreb.

No, zato je bil prvi strah tudi kmalu premagan.

Izza ogla se prikaže najprej kuštrova glavica Kobalove Tončke. Plašno se ozre na Jankovičevo dvorišče, če je še pes priklenjen. Res je bil in glodal kosti in se ni prav nič zmenil ne za Tončko, ne za njeno zvedavost. Tudi pevska želja ga je ostavila že davno. Tončka pogleda k sosedu, a tam izza ogla ni kukala še Lenčka. Zato pa zakliče zmagovito in v svesti si, da je ona prva zmogla bojazen: »Lenčka, Lenčka! Ali se še kaj bojiš?«

Komaj da zakliče vdrugič, že prinese tudi prijateljica Lenčka kodravo glavico na prag, se namuzne brezpotrebne vprašanju in odgovori, kakor da se ni pravkar zgodilo ničesar tako sila važnega: »Kaj bi se bala? Saj se tudi prej nisem.«

»Zakaj si pa bežala, a? Praviš, da se ne bojiš? — Zakaj si zbežala ti, ki si lahko videla, da je Sultan priklenjen?«

Vprašanje je pobijalo novo vprašanje, odgovora ni znala nobena. Namesto tega sta se kakor nehote pomikali druga k drugi na cesto. Vmes je bilo samo še toliko prostora in časa, da je mogla spet vprašati Lenčka: »Zakaj si bežala pa ti, ki si starejša?«

»Zakaj si ti, ki si večja od mene?« vpraša Kobalova, ker se ni mogla drugače izogniti odgovoru, saj ni vedela dobro niti sama, če je ona večja ali Lenčka. Zato pa zopet nasprotuje Lenčka: »Ni res! Ti si večja, ker si tudi starejša.«

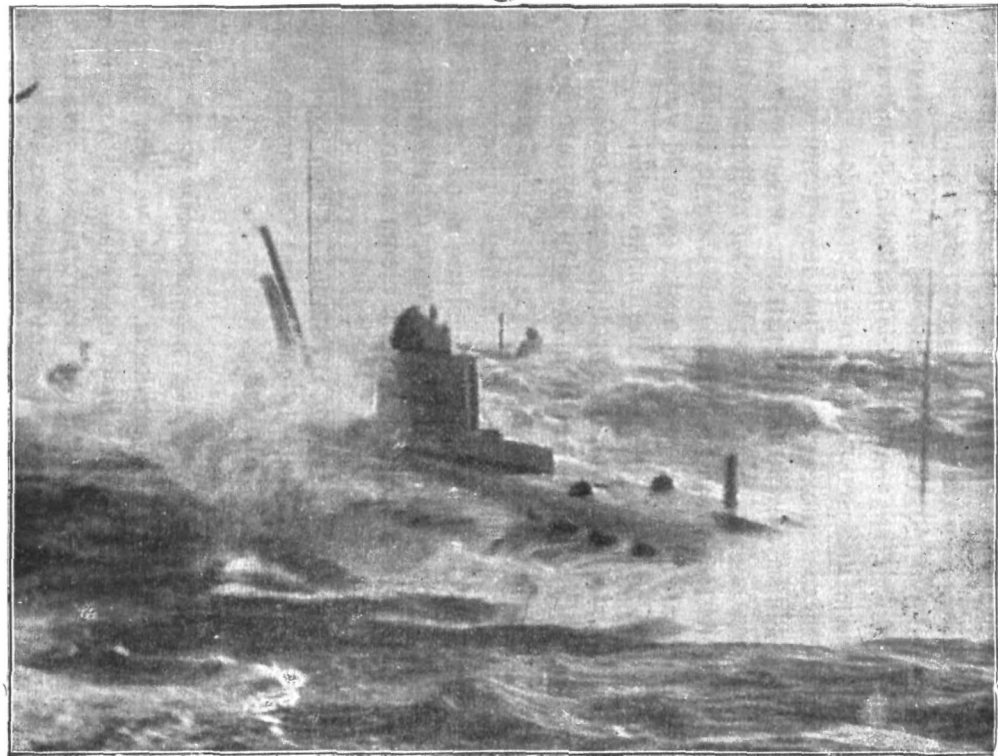
»E-ja! Ti si!« se neverjetno začudi Tončka in pogleda tovarišico pozorno od rjavih čreveljčkov pa do pentlje vrhu temnih kodrov, če je morda res večja.

Med tem preprirom sta došli popolnoma druga tik druge. Tedaj začne tudi Lenčka z očesci merit nasprotnico od nog do glave in še čez glavo. Takoj na to pa svetuje odločno:

»Rajši se pomiriva!«

»Pa se — zares!« pritrudi Tončka.

Kdo bi bil nedavno samo domneval, da se iz neopravičenega strahu izcimi še tako nasprotstvo.

Podmorski čoln

Pogledata si v oči, se primeta za rame in zreta resno, jako resno druga drugo, hoteč ugeniti, katera dvigne višje svoj nosek. Tista, ki zmore to, doseže zmago. To je jasno kot zlato solnce, ki se jima zopet smehlja z visokega neba. Pcmalem se noska približata, in če se je dvignila Lenčka na prste, da bi bil njen nosek višji, se je dvignila tudi Tončka, in noska sta se vselej dotaknila na koncu. Seveda: Kako bi sicer mogli vedeti, če je prava mera. Tista, ki se je prej dvignila na prste, je potem hotela biti večja. Vselej sta se ob tem zasmeli, skočili narazen in trdili: »Viš, da sem jaz manjša!« — »Ali ne viš, da sem jaz?«

»Nisi, ne. Ali je bil tvoj nosek nižji?« ugovarja Lenčka. Tončka pa ni hotela nehati in je vnovič nasvetovala: »Saj se lahko še enkrat.«

»Le, če hočeš stokrat in desetkrat,« pritrdi nasprotnica.

In zopet se primeta za rame in zreta resno, jako resno v oči, ki se več ne smejejo, se dvigneta nekajkrat na prste, pa noska se vselej dotakneta, najsi se je morala za pol pedi večja Tončka pošteno skloniti do Lenčkinega noska. Poleg tega je še vztrajno trdila, da je Lenčka večja. Ta ji pa ni mogla dokazati neresnice, ker sta noska govorila vedno svojo staro pravdo: dokler se noska dotikata — obe enako veliki.

»Naša mama pravi, da si ti večja!« nasprotuje zopet Lenčka užaljena.

»Čakaj,« pravi Tončka, »tam-le stopim pri zidu na naše bruno, pa boš videla, da bom šele tčlika kot ti.«

Lenčka se začudi:

»Potem boš pa še nekoliko večja?«

Ob steni Kobalove hiše je ležalo dolgo in precej debelo bruno in čakalo drugačne uporabe. Obe dekletci prihitita k njemu in hočeta tudi obe stopiti nanje.

»O, ne!« brani Tončka. »Jaz stopim, ti ostaneš na tleh, ko si večja.« Potem stopi res na bruno in se sklone. In glej spaka! Oba noska se zopet dotikata.

»Vidiš, da je res, Lenčka!«

»Nič ni res! Čakaj, da stopim jaz na bruno!« Stopila je na bruno drobna nasprotnica, a Tončka se je umaknila. Ni se več marala meriti. Vdala se je nerada, ker bi bila noska zopet oba enako visoko, vedno bi ponavljala staro pesem: nobena višja, a obe nasprotnici sta živa cveteva, ki nečeta, da bi zmagal drug drugega.

Za hip je obe zmogel odločni molk, obema enako hud nasprotnik, obe njegovi glasni neprijateljici. »Z molkom me pa že ne boš,« si misli Lenčka in pozabi nedognan prepir, pogleda Tončko, kolikor more prijazno in reče ljubeznivo: »Pa bodiva prijateljici, no!«

»Pa bodiva!« je bil takoj pripravljen in izgovorjen enako ljubezniv odgovor. Obe enih misli pobereta na to na cesti vsaka svoj list popisane papirja in ga položita vrhu rdeče pentlje na glavo. Potem prime druga drugo z roko okolo vratu, z drugo pridržujé popisani list in mirno nadaljujeta nedavno začeto procesijo, ne vprašaje, kam bo prijetneje: na

levo ali na desno po vasi. In zopet je pred njima in za njima in okolo njiju donela pesem: »Ma-li-ja, Ma-li-ja! Le ti pomagaj nam!« Modro sta gledali obe samo predse in naprej, na stran le toliko, kakor med procesijo: da sta videli, kdo in koliko ju gleda.

Jankovičev Sultan bi se bil seveda zopet rad pridružil, pa se priklenjen ni mogel. Le oddaleč je tožil o svoji nesreči, kakor vedno z enoglasnim: hov-hov! Prav nerodno se je takšen bas zlagal z mehkim glasovoma v enoglasnem dvospěvu. Deklici se namreč z glasovoma nista ujemali tako natančno kakor prej z noskoma: sedaj je Lenčka, zdaj Tončka zašla z glaskom više ali zastala niže. V toliko namreč zasluži njiju enoglasni spev tudi pridevek »dvoglasen samospev«. Sultan ni opazil te razlike in si zopet domišljjal, da on sam kdovekako imenitno pomaga žagati z debelim basom. Prijateljici sta se ga jako ustrašili tudi sedaj in celo zbežali bi bili narazen kakor prvič, toda strah ju je prevzel, da sta se tesno objeli in stisnili še tesneje druga k drugi. Zato sta pa stopali vedno hitreje in ponavljali dosedanjo pesem. Sultan je osamel s svojim basom na dvorišču.

Šele pri tretji hiši na vasi sta se plaho ozrli, se oprostili tesnega objema, nasmehnili presrčkano in opazili tudi oba noska. Slutili sta nekaj podobnega, kakor da sta ju noska danes grdo nalagala s svojim odločnim posredovanjem, ko sta se merili. Poleg tega sta pa noska vendar dosegla, da sta sedaj zopet prijateljici, ki se tesno objeti ne bojita več niti Jankovičevega Sulana, ko je priklenjen.

To je pa tudi nekaj! In ves svet in solnček na nebu da bi se jima ne smejal?

Zvezda.

*Ko dan za gorami zaspí,
na nebu zvezdica vzplamti;
to angela pač je oko,
ki zre vso noč namé ljubó.*

*Pokrižam se, zaspim takrat,
in v srce sen mi pride zlat;
z neba pa zvezda niža se
in k postelji mi bliža se*

*Nad zglavje sveti noč mi vso
in se smehlja sladkó, ljubó.
Bavbav od daleč gre namé,
ne more k meni, aj, ne sme.*

*Rad s sabo vzel bi me Bavbav,
pojedel sredi me dobrav,
a zvezda tega ne pusti,
oj, skrbne njene so oči . . .*

*O, Bogeč, pusti kakor zdaj
pri meni zvezdo vekomaj!
Saj ljubil bom njen zlati žar
in priden bom kot zdaj vsekdar!*

Jos. Vandot.

Veselje mladih dni.

*Ves svet dehti v cvetovih,
vse trate zelené —
pa bi ne radovalo
nam mlado se srce?*

*Če na nebo prejasno
oblaček privesla —
o, saj brž raztopi ga
moč solnčnega zlata!*

*Če v srčecu se dvigne
otožne misli mrak —
brž razjasni nam lica
žar upanja gorak.*

*Ves svet dehti v cvetovih —
cvetovi nam cvetó . . .
Ljubeče in braneče
nad nami je nebo!*

Simon Palček

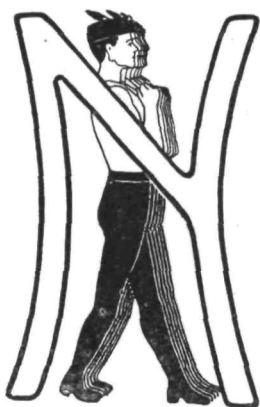

SVEN HEDIN — F. PALNAK:

Za morjem.

(Dalje.)

8. KANADA IN VELIKA JEZERA.

ekaj dni potem je stopil Ivan v službo velikega parnika, ki spravlja iz kanadskih gozdov v Čikago les in vozi po Mišigenském jezeru proti severu. Njegov najbližji tovariš je bil Anglež, ki je razkladal na dolgo in široko o neizmernih prostórlh, ki zavzemajo severno polovico v Severni Ameriki.

»Da veste, Kanada je angleška naselbina, in za Indijo in Veliko Britansko je to najdragocenejši kamen v kroni angleški.«

»Zakaj pa je Kanada tako dragocena? Kolkor jaz vem, je prav redko naseljena.«

»To je res, ljudi tam ni dosti. Samó sedem milijonov 200 tisoč prebivalcev ima.«

»Skoraj toliko ima vendar tudi vaše glavno mesto London?«

»Da, in vendar je Kanada skoraj toliko kot vsa Evropa in večja kot Združene države v Severni Ameriki. Dežela se razprostira tako daleč na vzhod in zapad, da zavzema četrtno zemeljskega obkrožja. Če se peljete s kanadsko pacifik-železnico iz Montreala v Vancouver, ste prevozili 4700 kilometrov! No, zdaj si lahko mislite, kakšen dragocen zaklad je tako velik svet za svojega posestnika.«

»Gotovo, potem je Sibirija za Ruse tudi; tukaj so prebivalci prav tako redki.«

»Ravno tako. Ampak v Kanadi dajejo njive in bregovi, gozdovi in vde neizmeren dobiček. Kar se izvažá žita vsako leto iz Kanade, je vredno nad pol milijarde. In potem dobiček pri zlatu! O ribah in kožuho-

vini še ne govorim ne. Angleško gospodstvo se razteza v Severni Ameriki takorekoč med dvema zlatima rudnikoma. Na najskrajnejšem vzhodu ima Novo Fundlansko, na najskrajnejšem zapadu pa Klondike. Nikdar ne pozabim mrzličnosti po zlatu, ki je prevzela pustolovce po ysem svetu, ko se je zvedelo, da se dobiva v kremenčevih in peščenih strugah reke Jukona polno zlata. Tudi jaz sem bil med njimi. Pravo razbojniško življenje je bilo to! In kako slabo se nam je tam godilo! Za kos prepečenca smo plačevali po dve kroni, za zaboječek sardin pa po pet kron. Kako srečni smo bili, če je ujel lovec losa ali severnega jelena ter prodajal meso po poštenih cenah — za zlata zrna. Stanovali smo skupaj v slabih šotorih in neznansko prezebali. Strašni viharji so tulili pozimi, in dostikrat je padel toplomer na petindvajset stopinj pod ničlo. Potem pa še delo, da smo dobivali to vražje zlato! Tu zgoraj je zemlja vedno zmrzla, in taliti jo je treba z ognjem, da se lahko dela. Počasi so se sicer razmere izboljšale; na zlatišču je nastalo malo mesto, in marsikatero leto je prineslo za čisto zlato dobička čez sto milijonov kron.«

»In drugi zlati rudnik?«

»Je Nova Fundlanska! Gotovo in pošteno podjetje, samo da prav nič manj nevarno kakor Klondike. Mrzel polarni tok prinaša vsako leto velike množine morskih psov, polenovk, lososov, slanikov in ostrig na novofundlansko uselino, kjer lovi več kot petdesettisoč ribičev. Ker donša ta ribji lov na leto dvajset do petdeset milijonov kron, je tudi ta najvzhodnejša obal Severne Amerike zlat rudokop. Poleg tega ima Kanada sicer tudi obsežne zemlje, ki so precej brez vrednosti. Na obali Severnega Ledenega morja nimamo dosti veselja.«

»Čudno, da ima Angleška ravno ta del Severne Amerike!«

»Res je, da je v Združenih državah dosti ljudi, ki mislijo kakor vi ter se jim cede sline po Kanadi. Najrajši bi nam pobrali ves svet, kakor smo ga vzeli mi nekoč Francozom. Ampak zazdaj še obdržimo to dragoceno posest.« —

»Vi se gotovo dobro spoznate po teh jezerih?«

»No, če se vezi človek deset let po njih okolo, že spozna počasi pomole in zalive in ve približno, kdaj voda zamrzne, kdaj se led tali in kdaj se bliža nevihta.«

»Posebno nevarni menda pač niso tukaj viharji?«

»Da vam povem: vsaj toliko nevarni so lahko kakor na odprtem Atlantskem oceanu, in če začne pihati pošten vetrček, je najbolje za vsakega mornarja, da se ozre po zavarovanem kotičku, drugače najlažje izgubi svojo prtljago. Saj boste videli kmalu sami, videli in slišali boste, kako divja valovje ob obrežju, prav kakor na morskem obrežju. Pa ta jezera so tudi po svoji površini več kakor za polovico tolika kakor Vzhodno morje pri Evropi. Najsevernejše je Zgornje jezero, največje jezero na svetu. Tu spredaj za onim pomolom pa leži Huronsko jezero. Kaj ni to krasna slika? Ali ste že videli kdaj tako temnomodro vodo, tako tem-

nozeleno gozdovc in tako mirne, svečanotihe bregove? Toliko vam že povem, da kaj takega že nimata pri vas, tam v Avstriji ali odkoder že ste! Srečno!»

9. NIAGARA.

»Škoda, da nismo na Iriškem jezeru,« reče nekoč Anglež Ivanu, ko sta sedela skupaj pri zajtrku, »zakaj na njegovi severni strani leži čudež sveta in največja znamenitost Severne Amerike.«

»Vi mislite vodopad Niagara? O tem sem že precej slišal.«

»Da, tega mislim. Mislite si, da sedite na parniku, ki vozi iz Iriškega jezera v reko, ki teče v Ontarioško jezero. Ontarioško jezero leži sto metrov niže kot Iriško, in nekako na sredini tega pota med obema jezeroma pada voda čez strmo stopnico v globino. Stopnica sama je dolga 900 metrov in jo tvori mogočen apnenčev sklad. Spodaj je skriljavec. Ta se ruši hitreje kakor trdi apnenec, in zato visi zgornja plast naprej, in čez njo pada vsa voda. Ko pa se skriljavec razlušči, ne more držati apnenec sam vse teže; tedaj se odkrušijo tupatam robovi in padajo z mogočnim bobnenjem v globino. Tako gloda vodopad sčasoma svojo stopnico, in vodopad Niagare potuje vedno navzgor proti Iriškemu jezeru.«

»Pa to se ne godi menda prehitro?«

»Seveda ne, za vsak kilometer proti Iriškemu jezeru rabi kakih dvajsettisoč let.«

»Torej bo pa že še na starem mestu, če pridem pozneje kdaj tja!«

»To že, in izgubiti se tam ne morete. Že na šestdeset kilometrov daleč slišite grmenje vodopada, in če pridete bliže, vidite, kako odskakujejo penasti in prašni vodni oblaki petdeset metrov spet kvišku iz prepada. Niagara je gotovo največičastnejše, kar ima svet. Še večji vodopad je bojda pri reki Viktoriji v Afriki. Niti misliti si ne morete, kako majhni se zdite sami sebi, če stojite na mostu nad slapom ali pod njim in vidite, kako polzi kakor olje 8000 kubičnih metrov vode vsako sekundo tiho čez stopnico in se v hipu razbija s strašnim gromom spodaj v voden prah in peno.«

»Mislim, da ne bi bilo preveč prijetno, če bi koga vrgla voda s seboj dol.«

»In vendar se je že našel človek, ki je to poizkusil! Zaradi varnosti pa se je zaprl v močan železen sod, v katerega si je nadeval blazin. Tako zaprtega je nesla voda s seboj; spolzila ga je preko stopnice, kjer je zbobnel v globino. Dokler je bil v mirnem toku, je še veljalo. Ampak potem, ko je udaril spodaj na vodno gladino, ko ga je zgrabil vrtinec in metal ob pečevje kakor žogo, ga pctapljal hitro v tolmune, polne vode... No, pa to vsaj ni trpelo dolgo, in ko je splaval sod spet v mirno vodo, so ga potegnili iz nje.«

»Kako pa je bilo pri srcu temu pogumnežu, ko so mu odprli sod? Saj je moral biti čisto zbit in mehak kakor vosek!«

»To ne, pač pa je bil ves zmešan, in pravijo, da je izgubil spomin. Vsekakor pa je trdil, ko je zlezal na dan, da te vožnje ne poizkusi več drugič.«

»Kaj so napravljeni preko reke Niagare tudi mostovi kakor čez druge reke?«

»Seveda! Spodaj pod prepadom je most iz jekla v loku, ki obseza sam četrtno kilometra. Znamenitejšega mostu menda pač ni na vsem svetu. Nekoč se je hotel posebno pogumen možak izkazati s tem, da je plesal po vrvi nad Niagaro. Napel si je žično vrv z brega na breg ter šel po njej z balancirno palico v rokah.«

»No, temu tudi menda ni bilo prav lahko pri srcu, ko je ostal breg za njim in je napravil prve korake nad belo, spenjeno vodo! Mirno kri in sigurno oko, drugače si izgubljen! Ali pa če bi se pretrgala vrv in bi zdrknil ta pogumnež dol v vodopad? Ali je prišel sploh srečno čez?«

»Prišel in v tem trenutku je postal znamenit mož. Tisoč gledalcev se je na ta način izvrstno zabavalo, in ves dan niso govorili o ničesar drugem.«

»Prosim, povejte mi še, kje ostane vsa ta voda po vodopadu Niagare?«

»V Ontariško jezero teče, ravno nasproti Torontu, drugemu največjemu mestu v Kanadi. Potem teče na severozapadnem oglu jezera spet naprej in napravlja zavita vodna pota okolo vse polno otokov, ki jim pravijo »Tisoč otokov«. Potem je veletok časih ozek z mnogoštevilnimi brzicami, pa spet širok kakor jezero. Imenujejo ga Veletok sv. Lovrenca ter teče šele od Montreala dalje spet mirno. Pod mestom Kvibekom pa se spet razširi kot lovski rog. Njegov padec je tako mal, da voda vsako leto zamrzne; leđ je na nekaterih krajih tako debel, da polože nanj lahko tračnice in vozijo po njem težki tovorni vlaki. Ko pa se začne spomladi taliti, je pa blizu njega prav nevarno, in po spodnjem delu mesta Montreala so časih cele ledene gore.«

»Ali je v Montrealu tako mrzlo?«

»Do 35 stopinj, in v severni Kanadi je mraz še hujši. Poletje je v teh deželah prav kratko. Poleti je delo tu na jezerih prav dobro, ko pa pride zima, je pa za vas najbolje, da jo pobrišete.«

10. INDIJANCI.

Pri delu na Mišigenskem in Huronskem jezeru si je prislužil Ivan toliko, da si je lahko privoščil že tako zaželeno potovanje proti zapadu. Namenil se je, da si ogleda velika mesta ter poišče kraj, kjer bi zaslužil toliko, da se vrne domov ter kupi tamkaj lastno domačijo.

Odpotoval je iz Čikaga, pustil za seboj Sen Luj ter se vozil s pacifik-železnico preko Misurija in Kansasa, kjer drvi vlak čez neskončne prerije,

Indijančeva glava

Vstopil je Indianec iz rodu Dakota ter sedel na klop Ivanu ravno nasproti. Ivan ga pozorno ogleduje, kakor bi si hotel biti na čistem, kaj je bolj čudno, ali brezkončna prerija zunaj ali bakrenordeči Indijanec njemu nasproti. Ta je sedel resno in molčal. Šele čez nekaj časa reče:

»Kaj me tako gledaš, bledoličnik, kaj še nisi videl nikdar nobenega Indijanca?«

»Pač, videl sem že dosti rdečkožcev, pa me ni nobeden tako zanimal kakor ti. Kaj pa gledaš venomer tako srepro in resno?«

»Resnost sodi med navade našega ljudstva. Mi nismo tako glasni in se ne smejemo kot bledoličniki. Tudi če v nas vre, smo nazunaj hladni. Imamo pa li tudi vzrok, da bi bili veseli? Od tvojcev smo dobili krščanstvo in plug in šole, pa tudi osepnice in mnoge druge bolezni, žganje in

ognjeno crožje. Od tedaj pa propadamo. Meni pravijo pri našem rodu »Bivol«. Poprej je bilo to častno ime. Danes pa pomeni nesrečo. Ali je že kdaj slišal moj beli brat, da je živel bizon ali bivol poprej v milijonih med skalnatim gorovjem in Misissipijem, med Kanado in Mehikanskim zalivom? Danes je iztrebljen razen malih čred v Jelovstonskem nacionalnem parku in v Teksasu že čisto. Tako se godi tudi indijanskim rodovom.«

»To je res žalostno, rdečkožec. Res ni čudno, če si žalosten. Pa so vsi Indijanci tako žalostni kakor ti?«

»Kaj bi, moj bel brat, ti ne bil žalosten, če bi videl, kako izumirajo zadnji tvojega rodu? Če so rdečkožci, ki niso žalostni, so pa že čisto ebupali. Izgubili so vero v Velikega Duha in upanje, da bi kdaj lovili divjačino v večnih leviščih. Svoje dni je mrgolelo po preriji bizonov. Hodili so kakor Indijanci v velikih trumah od pašnika do pašnika. Na tisoč jih je bilo; sneg je pokril travo; mraz jih je pregnal. Odšli so ter si poiskali boljših pašnikov. Morali so čez reko po negotovem ledu; v vrsti so šli preko, drug za drugim; led se je udrl, zadnje črede so tiščale le za prvimi, in utonilo jih je mnogo. — Tudi moji očetje so jih mnogo polovili. Jahali so na poldivjih konjih ter preganjali mlade bibe in tolste krave. Konj je vedel natančno, katero žival si je izbral iz črede jezdec. Indijanec je držal v desnici bič, da je poganjal na vso moč konja, v levici pa lok in šep ostrih puščic. Ko se je zadosti približal, je izprožil lok, in puščica se je zasadila živali globoko v meso. Izbral si je novo žrtev, in Indijanec ni jenjal odbirati najtolstejših živali iz črede, dokler je vzdržal konj. Nato se je vrnil k ubitim živalim, pri katerih so že stale ženske z noži v rokah. Kože so porabili za obleko, napravljali so iz njih tudi postelje, sedla, šotore, kite so služile za tetive pri loku in za sukanec, iz kopit so kuhali klej, kosti so postale strojarski noži, iz dolgega podvratka so narejali vrvi, meso pa so použili. — Pa kaj so bili ti naši lovi proti lovom bledoličnikov! Šele ko so prišli ti s svojim veseljem do moritve in svojo dobičkaželjnostjo, so se zmanjšale in zredčile vedno bolj črede bizonov. Ni še dolgo tega. Najhuje so pacifik-železnice. S temi so preleteli beli lovci hitro vso prerijo, izbrali najboljše črede, polegli po dvesto metrov daleč od njih, kjer jih žival ni zavohala, in iz zasede so jih postrelili. Vmes so bili lovci, ki so jih popokali po sto v eni uri! Dobro se še spominjam, kako so nekdanj dirjale male črede bizonov čez tračnice, ko je prišel vlak.«

Pozorno je gledal Ivan visokega, krepko zraslega »Bivola«, ki je sedel pred njim kakor kralj, četudi je imel čez pleča vržen slab rumenkasto siv plašč. V obroču na čelu, ki je držal dolge gladke lase, so tičala pisana peresa, njegova koža je bila rdečkasta, njegove podočnice so stale naprej, čelo je bilo potisnjeno nazaj, oči pa so zrle zvesto, sanjavo in žalobno. Pod orlovim nosom ni nobenih brk. Lice spominja na mongolsko pleme.

»Škoda, da se mora umakniti tak rod kot je vaš. Ali nikakor ni mogoče rešiti ostanka?«

»Na to mislim tudi jaz že dolgo. Ampak Indijanci niso v boju z belimi tako srečni kot črnici. Pred štiristo leti je bilo v Severni Ameriki najmanj pet milijonov Indijancev. Tedaj pa pride prvi bledoličnik, tisti Kolumb, čigar ime duhovi mojih očetov še danes kolnejo na onem svetu. Že on in njegovi prvi nasledniki so ravnali z rdečkožci kot z živino, vlačili so može, žene in otroke v sužnost ter omadeževali svoje meče z našo krvjo. Če bi mogla govoriti zemlja mojih očetov — klic maščevanja bi prevpil grmenje vodopada Niagare!«

»Kaj hočeš s tem reči, da je bil tu mir, preden so prišli Evropejci preko morja?«

»Ne, tisto ne. Naši rodovi so se bojevali med seboj že zdavnaj prej, kot so vedeli kaj o Evropejcih. Napravljali so si nasipe, ki so varovali rod pred rodom. Da, celi indijanski rodovi so že tedaj izumrli v bojih s svojimi sosedi.«

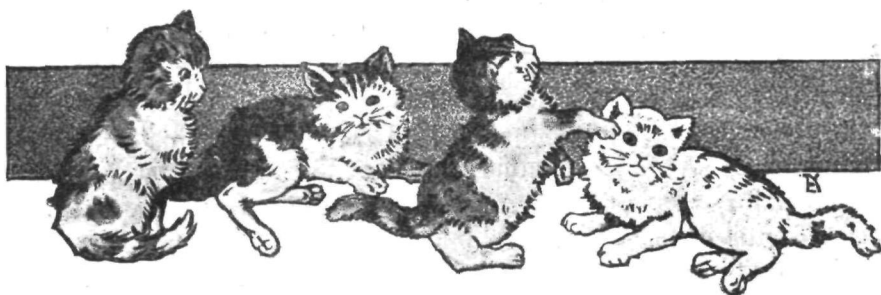
»Saj res, zdaj se spominjam, da sem že slišal o tem, da so odkrili med Arizonom in Novo Mehiko starine, ki pripovedujejo, da je imel na skalnatih planotah že izumrli rod mesta in trdnjave. Če bi bili Indijanci složni, ne bi si Evropejci tako lahko podjarmili Amerike.«

»Saj to je naša največja nesreča! Nismo imeli urejenih držav kakor vi. Edina zveza rodov, ki je bila podobna državi, je bila država Montezumova v Mehiki. Pa kaj pomaga, ko so bili domačini sovražniki Montezumovi na strani premagalca Korteza. Kako pa je bilo šele na vzhodni obali! Z zvijačo, verodoljstvom in silo so se polastili bledoličniki našega ozemlja. Za zlato in žganje so dobili naša lovišča, so se tam naselili ter izpodrivali korak za korakom. Hrabri in bojeviti Irokesi ob gorenjem Hudsonu in Ontariu so bili najmogočnejši od vseh Indijancev, pa vendar so izginili. Kar jih še živi, so postali poljedelci. Ti imajo svoje ozemlje in govore še svoj lastni jezik. Delavarov ob dolenjem Hudsonu je bilo petdesettisoč mož, ko so prišli beli v deželo. Umaknili so se zapadno proti velikim rekam, in zdaj jih je le še osemsto! Mohikanci v Novi Angleški so izumrli popolnoma. Moj lastni rod, rod Dakota ali Siuksindijancev, se je skrčil tako, da nas je le še petindvajsettisoč mož. Mnogo naših in mnogi rodovi v Skalnatem pogerju, v Arizoni in v Koloradu še žive staro prosto in veliko življenje. Nekateri stanujejo v stožčastih šotorih iz kož in love kakor v prejšnjih dneh po preriji in v gorah. Vendar pa so nas iztrebili že tako jako, da nas je vseh Indijancev skupaj komaj še dvestosedemdesettisoč mož, in teh živi več kot tretjina v Kanadi. Tudi v Mehiki živi dosti Indijancev, ki pa se mešajo vedno bolj s potomci priseljenih Špancev, in kmalu bo vsa Mehika država mesticev. Na zapadu Misisipija se širi poljedelstvo vedno bolj, in tam preoravajo prerije. Beli prihajajo kakor kobilice, in Indijanci se umikajo pred njimi kcrak za korakom, kakor prerijski psi, krčice in antilope, če se užge trava v preriji.«

»In vendar imajo Indijanci mnogo prijateljev med belimi. Zanimajo se zanje in pišejo o njih knjige.«

»Vem. Vem tudi, da beli take knjige radi čitajo. Morebiti je to za nas tolažba, da vemo, da bodo še tedaj, ko pojde zadnji Indijanec za klicem Velikega Duha v večnost, knjige, ki bodo spominale bledoličnike, da so iztrebili naš rod. Iz njih bodo brali, kaj so počenjali prvi naseljenci med nami. Indijanci so bili v miru vedno odkriti in zanesljivi, pa kruti in zvi-jačni v vojni — prav kakor beli. So bili bledoličniki, ki so se navadili od sovražnikov skalpiranja, posnemanja oglavkov! Njihove vlade pa so jim plačevale za poslane oglavke. Prišli so s puškami, se poskrili, obkolili indijanski šotor ter postrelili vse. Še pred solničnim zahodom so ležali Indijanci kakor snopje po žetvi mrtvi v gozdu. — Tako je bilo tedaj, tako je bilo vedno. Kaj so bili naši očetje proti belim, ki so prihajali vedno in vedno ter preplavljali našo deželo! Kruti so bili Indijanci seveda lahko, če so dobili ujetnike ter jim snemali oglavke. A bledoličniki so bili nad njimi. Rečem ti, beli moč, nam se godi, kakor čredam bizonov. Tudi naše življenje je le še kratko, kakor onih. Kmalu izgine zadnji rdečkožec. Z njim izumrje vse pleme, in naš sled izgine s sveta. Ali bo sedel tedaj pri smrtnem ležišču Indijančevem beli misijonar, da vzame Velikemu Duhu zadnji pozdrav iz doline mrtvih? Ali pojde zadnji Indijanec, ko začuti svoj konec, v gozd in zasadi bojno sekiro z gotovo roko v hrastovo deblo ter pohiti potem sam po stopinjah svojih očetov na temni poti v deželo duhov?«

(Konec.)

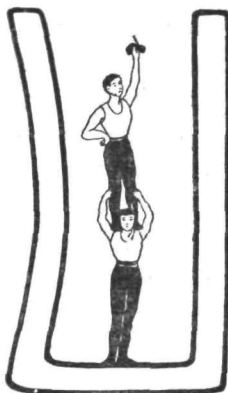
Mehkodlačka - Tihotačka - Mesojedka - Sladkosnedka

CVETINOMIRSKI:

Jagnje.

I.

Uder dan se je posmejal Marici v obraz, ko je dospela s Potokarjevo čredo ovac na bregoviti pašnik pod nizkimi, z vinogradi pokritimi holmi Golobijeka. Zasopla, z razpotenimi, užarjenimi lici je sedla na tla; še preden se je popolnoma oddahnila, so se ji že kakor mušice v solnčno luč razškrpale misli nad prostrano, pravkar vstalo dolino; na belodrečkastih, valovitih pasovih ajdinega polja so za dolgo obviseli njeni pogledi, spolzeli nato pokojno čez šumeče obdolinske gozdove in čez porasle hribe v ozadju in se zasesali naposled krožeč v čisto modrino neba.

Meketaje so se porazšle ovce križem pašnika. Samo majhno, popolnoma belo jagnje se ni oddaljilo od Marice; kakor zvest čuvaj je ostalo pri njej. Na moder trak privezan zvonček pod njegovim vratom je s svojim zvončkljanjem prijetno zamamljal njene misli, da so se kakor na svetlih valovih vozile nad solnčno zemljo... Toda sredi najlepših misli se je storilo Marici hudo; poklicala je jagnje k sebi in ga vzela v naročje.

»Samo ti si moje... jagnjiče belo, nikogar drugega nimam na svetu...«

Dvoje svetlih solz ji je orosilo oči, strkljalo se ji na lica. Pozibala je jagnje v naročju, po njegovi mehki dlaki je gladeč polzela njena dlan.

»Samo ti si moje...«

Hipoma je zaihtela, sklonila glavo; zlati kodri las so ji pokrili ušesca in senca; a vseeno je sijalo solnce naravnost na njen obraz, na njena lica, na njene orosele oči. Curkoma so ji kapale solze s trepalnic na lica, niso se posušile, pilo jih je solnce.

Jagnje je iztegnilo vrat in zameketalo. Kakor iz dremavice se je zgenila Marica; z obedvema nežnima rokama je objela jagnje okrog vratu in ga stisnila k sebi; v grlu ji je zastal jok, sladka tolažba je šla skozi njeno srce...

Na ozko, preko pašnika v dolino držečo stezo je stopilo izza ovinka troje ljudi, priletna mož in žena in majhen, morda desetleten deček s svetlimi, ljubko zadaj na tilnik lijočimi kodri. Mož je imel na rami težko motiko, žena v roki košarico. Začuden se je ozrl na Marico najprvo deček.

»Oče, mati!... Poglejta, kako pestuje jagnje!« — Ozrla sta se na njo obadva, mož pomilovalno, žena vsa v smehu. Nato so v živahnem razgovoru utonili vsi trije za grmovjem na bregu.

Kakor oster nož se je zasekalo Marici v srce; kolikor je bilo v njej tolažbe — zdaj je vsa takoj izgubila.

»Oče! Mati!«

Še vedno je čula ta veseli dečkov klic: vso dolino je napolnjeval, se razlegal do hribov, do neba, do solnca, oral po sveži jasnini, se spuščal zopet na zemljo, izzvenel ni nikdar . . . Oče, mati! Nihče ni razumel in čutil sladkosti teh dveh besedi tako globoko kakor Marica, četudi ji nikdar ni bilo dano, da bi bila kdaj sama tako klicala kakor tisti srečni deček. Zato ji je še globlje zarezal nož v srce; tako osamelo se je počutila, tako brez tolažbe, da bi bila kriknila v daljo in se razjokala do smrti . . .

Hipema je odstranila roke od jagnjetovega vratu; nekaj težkega, dražčnega ji je z neznosno silo leglo na dušo. Potisnila je jagnje od sebe, ga pahnila iz naročja, da se je skotalilo na tla.

»Nikogar nimam, še tebe ne maram!«

Mirno in krotko je jagnje vstalo in jo pogledalo; a zameketalo ni. Tudi Marica se je dvignila s tal, se napotila za ostalimi ovcami po pašniku navkreber; toda že je zvončkljal za njo zvonček — po njenih stopinjah je vdano stopalo jagnje. Sedaj se je Marica sklonila; pobožala je prijazno žival po hrbtu in jo potrepala po vratu.

»Jagnje krotko . . . krivico sem ti storila, pa mi nisi zamerilo . . .«

Zlat žarek je vztrepetal na njenih licih, ji poljubil oči. Marica se je ozrla, ustavila za hip korak, jagnje pred svojimi nogami. Sijajno se je bočilo nad vinorodnimi holmi za pašnikom sinje nebo. Zavel je gorak veter; iz daljave onstran doline so zašumeli gozdovi Marici v pozdrav.

II.

Pa vendar ni bila tako sama, kakor je mislila.

Poldne je zvonilo v dolini, in takrat je prišel po rebri navzgor k njej Potokarjev Tinko, ki ji je nosil vsak dan kosilo.

»Marica, ti zajokani otrok! Tukaj imaš!«

Postavil je pokriti lonček na tla in sedel še sam kraj Marice.

»Jej že enkrat! Kaj pa čakaš?«

Dobrodušen smehljaj je brazdil po njegovih svežih licih, izpod sive čepice so se mu v bujnem neredu kodrali na čelo mehki, kostanjevi lasje.

Marica ga je toplo pogledala.

»Ali si kaj jezen name? Res, jokala sem . . .«

»Jezem, če jokaš,« je odgovoril. »Nič več se ne smeš jokati . . .«

Počasi je segala z nerodno žlico v lonček.

»Tinko, nekaj sem te mislila vprašati. Ali veš, čigava sem? Kako to, da nimam jaz očeta ne matere?«

Deček se je poredno zasmel.

»Ali ne veš še tega? Res ne?«

»Nihče mi ni povedal. Da tvoji starši niso moj oče in moja mati, vem že davno, ker ravnajo vse drugače z menoj kakor s teboj; hlapec sam mi je rekel, da sem sirota.«

Še bolj se je smejal, oči popolnoma razprte.

»Letos pričneš hoditi v šolo, pa si še tako neumna! . . .«

»Povej!« je zaprosila, odmaknila žlico in mu pogledala naravnost v oči. »Ti hodiš že drugo leto v šolo... gotovo več...«

Nagnil se je globoko k njej.

»Nikogar nisi, Marica!«

»Lažeš!«

Lica so ji vzplamtela, omahnile so ji roke.

»Zdaj namreč nikogar,« je govoril Tinko. »Pa tudi ti si imela očeta in mater. Dobro poslušaj. Tvoja mati je služila pri nas za deklo. Takrat, ko si prišla na svet ti, je tvoja mati umrla. Tudi očeta nisi poznala; tudi on je že umrl, zasulo ga je v Ameriki.«

Strmeč je poslušala Marica; vedela je, da Tinko ne laže, zakaj nobenega vzroka ni imel za to.

»Pa zakaj mi nisi povedal tega že prej?«

»Ker nisi vprašala.« —

Osamelost, trda in neizprosna, je kakor železna pest padla na njeno srce. S kruto ostrino je rila Tinkova izpoved po njenih možganih. Hotela je vstati, pa je s tresočimi se nogami obsedela na mestu; komaj zaveden sram jo je obšel, jo žgal v lica, pekel v dušo; debele solze so ji obtežile trepalnice, drsele po licih, ji kapale z lic na roke.

»Sama, čisto sama!... Zato sem jokala prej, Tinko...«

Topla ročica se je narahlo ovila njenega tilnika. Marica se je zdrznila; pred njo je klečal na tleh Tinko, njegove gorke lakti so ležale ljubeče na njenih ramenih.

»Samo jokati nikar... Nisi sama, moja si, Marica, jaz te imam rad... zato, ker si tako uboga.«

Še globlje se je sklonil z obrazom do nje, prav do njenih lic; s poljubi je izbrisal solze z njenih oči.

Zadaj za njima je poskočilo jagnje, zvonček je zazvončkljal. Tinko je sedel; Marici se je razvedril obraz, oči so ji bile polne hvaležnosti. Naravnost na obadva, skupaj sedeča otroka je sijalo solnce, tako da so bila njuna lica kakor pozlačena.

»Nič več ne smeš biti žalostna, Marica! Kajne, da ne boš? Pogledj, kako lepo sije solnce...«

Dečkov glas je mehko objel njeno dušo, čuvstvo osamelosti se je polagoma izpremenilo v zadovoljno vdanost.

»Če nisi jezen name, če me ne boš nič več pretopal, če me imaš res rad, ne bom žalostna.«

Tinko je slovesno dvignil roko.

»Vedno bom stal na tvoji strani, vedno se bom zate zavzel; zato, ker te imam rad. Še ti me imej rada, Marica!«

»Imam te, Tinko!«

Kakor iz veselih sanj prebujen, od solnca omamljen, je deček pričel govoriti:

»Nič se ne boj, Marica! Bogat je moj oče. Ko bom jaz velik, te bom vzel za ženo. Zlato kočijo bom dal napraviti, kupil bom črne konje. Poglej tisto belo cesto v dolini — tamkaj se bova kakor gošpod in gospa vozila mimo naše hiše. Pa se bova peljala še naprej, v Ameriko. Tam bom kupil veliko palačo, sklical bom skupaj najbolj hrabre vojščake, premagal bom ves svet. Jaz bom postal kralj, ti kraljica; vesoljni svet bova vladala, vsi ljudje nama bodo pokorni.«

Marica se mu je sladko nasmehnila.

»Sanja se ti; vem, da sam sebi ne verjameš, kar si govoril...«

»Verjamem,« je zresnil deček lica. »Tudi ti mi moraš verjeti. Zlato krono boš imela na glavi, ti in jaz...«

Ko je vstal in odšel s praznim lončkom po strmi stezi navzdol, je zrla Marica še dolgo časa za njim, dokler ji ni izginil naposled za ovinikom. Čudno lahke so postale njene misli, veselo in brezskrbno njeno srce. Kje je čuvstvo zapuščenosti? Vso boleost je popila radost.

Z lahkimi koraki je stopala preko pašnika; mirno so se pasle ovce, jagnjetov zvonček je molčal. Tiho in mirno vse naokrog. A odkod je zadonela nenadoma pesem?

Oj, tam za goró, oj, tam za goró,
škrjančki, škrjančki nam pojó...

Marica sama je pela; razigrano je poskočila na trati, na ramena so ji lili mehki valovi las.

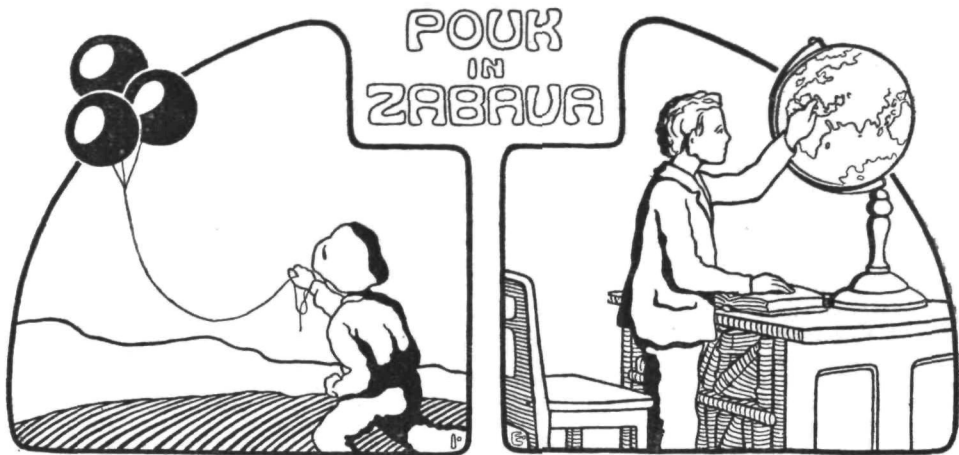
Šele pozno popoldne je utihnila in sedla nazaj na breg; zakaj razločno je začula iz daljave prijazno šumenje. Zazrla se je preko doline na hribe in videla je: Tam — gozdovi se vijejo, lijejo navzdol, navzgor, buče temne pesmi, ne izbuče se, pojo v daljavo...

Preko doline, v daljavo, se je zazrla Marica, in hipoma se je dvignil zastor njenih misli, čudne slike so se pokazale na odru: Vse je migljalo, a tudi vse je bilo še zastrto v komaj prodirno meglo; nič jasnega ni bilo na teh slikah. Z dvignjenim zastorom vred pa je planil v njeno srce tudi temen strah: Vrata v skrivnost življenja — zaprta; zato, ker čez hribe niso mogli udreti njeni pogledi. Sama sebi se je začudila Marica — da je bila še malo poprej pela; saj Tinkovim besedam ni bila mnogo verjela. Tiha in resna je sedela zdaj na trati. Kaj je svet, kaj življenje, ki ga živi ona, Marica? Kakšno bo še njeno življenje? —

Težka, nerazrešna vprašanja so s črnimi perutmi zagrnila njeno mlado dušo...

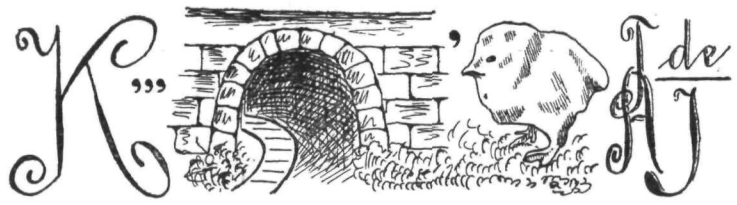
Sónrak je legal na zemljo, v vinogradih za pašnikom so se jeli oglašati črički. Bližal se je čas, ko je bilo treba s čredo nazaj v dolino domov. Toda preden se je odpravila Marica s pašnika, se je zleknila še enkrat na trato; glavo s komolci podprto, je poslušala pazno vesele pesmi čričkov v vinogradih; zakaj nobenih pesmi ni ljubila Marica tako močno, kakor ravno pesmi čričkov.

(Konec.)

Zastavica v podobah.

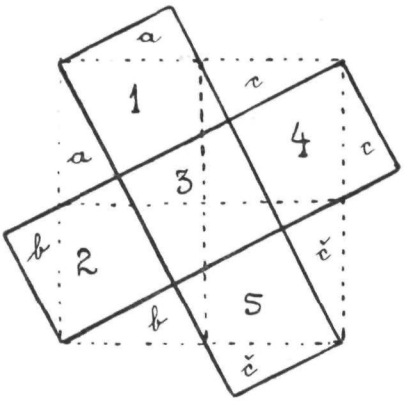
Priobčil B. Jereb.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev geometriške naloge v šesti številki.

Zamenjaj, oziroma nadomesti enako zaznamovane trikote, pa dobiš zahtevanih pet enako velikih kvadratov!

Prav ali vsaj deloma prav so jo rešili: Tilka in Božena Jelenec v Kandiji pri Novem mestu; Stanko Guštin, učenec III. razreda v Metliki; Elza Herzog, učenka VI. razreda pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Stanko Skok v Domžalah; Branko Cvetko, učenec II. b. gimn., Vučjvas pri Ljutomeru.

Vrtnar, čebele in gosenice.

Na cvetoči jablani je bilo gnezdo gosenic, ki so razjedale ozelenele liste, dočim je roj čebelic marljivo nabiral med od cveta do cveta. — „Ujednice ste,“ jim je klicala najdebelejša gosenica, „zakaj ve pokvarjate najlepše cvetje na drevesu“. — „Me ne pokvarjamo ničesa,“ so odgovorile čebelice, „pač pa ve pokvarjate.“ — „To je obrekovanje,“ so kričale gosenice. „Me čistimo drevo in ga oproščamo nepotrebne in pregostega listja, a ve izskavate najlepšim in najokusnejšim cvetkam sladko strd — in me ne vemo, zakaj tako delate.“ — „Ako bi vendar vrtnar to znal,“ so odgovorile čebelice. — Vrtnar je prišel in zaprečil nadaljni prepir s tem, da je uničil listožrne gosenice, a čebelice je pustil mirno nabirati medu. — Mladina! Uničuj gosenice po sadnih drevesih, ker škodujejo ovočju, in ne preganjaj čebelic, ki so koristne in nam donajajo medu!

Anton Leban.

Vojna v kraljestvu živali.

Zanimivo ni samo za prirodopisca, temveč tudi za vsakogar drugega, da uporabljajo živali različno orožje v svojo obrambo in da moremo celo govoriti o posebni vojni tehniki živali. Tako ima na primer sipa jako zanimivo orožje, nekaj meh, napolnjen z rjavim barvilom. Če zasleduje sipa kaka druga žival, izpusti sipa to temno barvilo v vodo in jo tako skali. Sovražnik se nahaja tako v kalni vodi, kjer ne vidi nič, in v tem mu sipa niče. Podobno, toda izdatnejše orožje uporablja ameriški dehor. Ta žival daje znano dragoceno kožuhovino, toda zna svojo kožo braniti po najmodernejši tehniki — smrdljivih bomb. Če ga zasleduje človek ali žival, brzigne po zasledovalcu iz svojih žlez na razdaljo šestih metrov z veliko gotovostjo neko tekočino, ki smrdi tako jako, da v ničemer ne zastaja za smrdljivo bombo. Neznosni smrad se čuti na kilometer daleč, in kdor je bil obrizgan, se ne iznebi tega smradu cel mesec. Ljudje, ki so lovili te živali in so bili obrizgani, niso smeli po več tednov v družbo, tako so bili osmrjeni. Kakor imajo ponekod po bojiščih plotove iz žice, po katerih je v svrhu boljše obrambe še napeljan električni tok, vidimo enako orožje tudi pri nekaterih živalih, in sicer pri ribah, ki udarjajo svoje sovražnike z električnim tokom. Ena teh rib je znana pod imenom „torpedo“, torej pod imenom najhujšega pomorskega orožja. Nekateri morskoli polži love svoje žrtve na poseben način. Izbrizgavajo namreč sluz, ki se nanje love nihove žrtve. Tudi nekateri pajki love svoj plen, brziggajoč na mravlje in drobni mrčes nitke in jih takorekoč ulove v zanko. V rekah Zadnje Indije in sosednjih otokov živi ribica, ki strelja mrčes, sedeč na

vodnih rastlinah in ga lovi jako spretno. V posebno izobličeno želo nabere vode in jo potem brzigne z veliko spretnostjo na svojo žrtev, ki jo hoče ujeti. Na najspretnější in najprimernejši način pa lovi svojo žrtev mravljinčar, čigar ličinka si izkopava posebno past, v katero lovi mravlje in drobni mrčes. Več pajkov ima pačevine, ki so jako podobne žičnim zaprekam v vojni. O mravljah je znano, da se vojujejo kakor vojske. Razvila se je pri njih „vojaška kasta“, torej stalna mravljinčja armada. Tak mravljinčji junak ima posebno obliko trupla, jako veliko glavo, tako da more v slučaju nevarnosti zagraditi ozki hodnik v mravljišču in ga braniti s svojimi močnimi grizali. Nekatere tropične mravlje imajo jako velika grizala v podobi sablje, ki morejo z njimi težko raniti sovražnika. Končno pa tudi boj od blizu, s krepelci, ni neznan v kraljestvu živali, zakaj po trditvi prirodopisca Du Chaila lomijo gorile in šimpanzi drevesne veje in jih uporabljajo kot kole. Najbolj pa je v prirodi razširjena obramba, podobna sivi vojaški uniformi. Cela vrsta živali, takoimenovani „mimikri“, se znajo s svojo barvo prilagoditi tako svoji okolici, da jih ni mogoče razpoznati. Tako so kobilice tako podobne listu ali vejici, na kateri sede, da jih ne opazijo niti vajeno oko. Živali, ki žive po stepah v puščavah, imajo popolno „uniformo khaki“, da jih je težko spoznati od barve pustinje. Nasprotno pa imajo živali, ki žive v polarnih pokrajinah ali v snegu, belo in belkasto barvo; mrčes in ptiči, ki žive v pragozdovih in v tropični vegetaciji, igrajo v vseh barvah, so pisani ali zeleni, žareči se v vseh barvah kakor tropične cvetice. To prilagojanje živali svoji okolici je eden najznamenitějšíh prirodnih pojavov in je skoraj prirodni zakon. Pri nekaterih vrstah živali se celo menja njihova obleka, ko se v različnih letnih časih menjajo barve prirode. To je velika zaščita za dotične živali in pojav načina samoobrambe v prirodi.

1,250.000 knjig za vojake.

V Nemčiji se je bil osnoval poseben odbor za preskrbovanje vojakov s knjigami. Odbor ima 50 podružnic. V 2000 lazaretov je bilo doslej poslanih 1,200 000 knjig, poleg tega mnogo brošur in listov. Na fronto so poslali doslej 100.000 knjig.

Delo za „Rdeči križ“.

Slovenska mladina je s hvalevredno požrtvovalnostjo posvečila svoje moči plemenitemu delu za „Rdeči križ“. Delala je za naše vojake, nabirala prispevke itd. — ves čas vojne je kazala v dejanju iskreno svoje domoljubno mišljenje in čuvstvovanje. Naj ostane taka vse do konca, ko se ta velikanska vojna konča s slavno našo zmago!

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Gospod Doropoljski!

Letos je mraz in dež; bil je nekaj časa sneg. Lanski gospod učitelj Tomšič je na vojni, in to gospodično učiteljico Marijo Puncuhovo imam jako rada. V šolo imam blizu, v cerkev pa daleč! Cerkev se imenuje svetega Mihaela cerkev. Hodim v drugi razred.

Zbogom!

Marija Kobalova,
učenka II. raz. v Erzeltu pri Vipavi

Odgovor:

Ljuba Marija!

Sedaj, ko čitaš odgovor na svoje pismo, gotovo ni več mraza — še manj pa snega. Huda vročina plava nad prelepo Vipavsko dolino. Kakor belo gnezdece tiči tam dol prijazni Erzelj, obdan z zelenim vencem prirodne lepote. Naj ti bo v preljudi domačiji vedno dobro in lepo! Pa kmalu naj se vrne Tvoj gospod učitelj!

*

Čenjeni gospod!

Prej ko Vam nadalje pišem, Vas lepo pozdravljam. Naznanjam Vam, da je pri nas slabo vreme. Pa še nekaj Vam bom povedala. Šolo imamo majhno, pa lepo in prijazno. Stoji na gričku. Klopi so črne. Na steni imamo cesarjevo podobo. Hodim v II. oddelek. „Zvonček“ berem rada. Gospodično učiteljico imamo jako radi, ker nas lepo in pridno uči, gospoda učitelja smo imeli tudi radi.

Zbogom!

Gabrijela Kobalova,
II. raz., Erzelj — Vipava.

Odgovor:

Ljuba Gabrijela!

Majhna, lepa, prijazna šola — v njej glavica pri glavi pridnih otrok, sredaj ob šolski tabli gospodična učiteljica, ki so

nanjo obrnjene vse oči — s stene gleda po šolski sobi prijazno lice cesarjevo, češ, kako se uče in vedejo moji mladi državljani — ej, blagor vam na Erzeltu, da imate tako vabljivo učilnico! Da morem, bi takoj stopil med vas in čutil bi se srečnega med srečnimi!

*

Velecenjeni gospod!

Čitala sem v „Zvončku“ pisma mnogo otrok, ki Vam pišejo. Zato Vam pišem tudi jaz. Imam dva brata pri vojaki in sem silno žalostna, komaj čakam, kdaj bo končala vojna.

Z odličnim pozdravom!

Divna Ferlugova,
učenka v Borštu, Grad Moko, Istra.
Papa Vas lepo pozdravlja!

Odgovor:

Ljuba Divna!

Kakor vidim, je tudi Tebe zadela vojna — zahtevala je dva Tvoja brata, ki sedaj s tisoči drugih vojakov junaško branita ljubljeno domovino. Tvojo žalost naj blaži trdno upanje, da mora končno zmagati pravična stvar in da se po zmagi vrnete Tvoja brata v mirno zavetje! — Tvojemu očetu lepa hvala za pozdravilo!

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Ker je to moje prvo pismo, prosim Vas, ako bi ga sprejeli v svoj kotiček. Hodim v V. razred in se jako rada učim. Jako rada berem „Zvonček“, posebno me pa zanima Vaš kotiček. Imam tudi dva brata in eno sestrico. Napišem vam pesemco, ki sem jo sama spesnila.

Pomlad.

In zopet prišla je pomlad,
pomlad, ki vsak ima jo rad;
prišel je z njo spet sprev v deželo,
vesel gre kmet, vrtnar na delo.

Oživljena sta gozd in loka,
prišle so ptičke spet nazaj;
nikjer ni joka več in stoka,
veselje gre skozi log in gaj.

Potoček spet vesel skaklja,
in valčki daljo se podijo;
pastirjev spev pa tam z gorā
odmeva radostno v dolino.

A tam na trati dece trop —
otrok z otrokom spet igra se;
pred hišo sede ded na klopi,
spominja se na prejšnje čase.

Pozdravlja Vas

Jožica Burgarjeva,
učenka lj. š. v Postojni.

Odgovor:

Ljuba Jožica!

Upam, da s priobčenjem Tvoje pesemce
ustrezam Tvoji želji. — Povej nam o priliki
kaj o sloveči Postojnski jami!

*

Veleccenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem se namenila, da Vam
pišem nekoliko vrstic. Ko sem zadnjč
čitala „Zvonček“, sem spoznala, da ste
velik prijatelj mladine. Namenila sem se
torej, da Vam tudi jaz pišem. V šoli čitamo,
pišemo, računamo, rišemo, časih tudi poje-
mo. Naš gospod učitelj je jako dober. Stara
bom že skoraj 12 let. Moje največje pri-
jateljice so: Antonija Goličnikova, Marija
Atelškova, Antonija Atelškova, Marija Vr-
bučeva in Marija Acmanova. Naznaniti Vam
moram, da so tudi iz naše župnije precej
šli k vojakom.

Srčno Vas pozdravljam in Vas prosim,
da bi sprejeli to malo pisemce ter ga potis-
nili v svoj kotichek.

Z odličnim spoštovanjem vdana

Anica Leskovškova,
učenka IV. razreda II. oddelka v Šmihelu,
pošta Mozirje.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Želim, da bi našeti krog mladih slo-
venskih deklic vedno vezalo iskreno prija-
teljstvo! Bodite si dobre in odkritosrčne
med seboj — pa vam ostane neskaljen
spomin na zlato dobo mladosti!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

S prvo besedo Vas lepo pozdravljam.
Hočem Vam napisati nekaj vrstic, ako bi

jih hoteli deti v svoj kotichek. Čitam jako
rada, najljubši pa mi je Vaš „Zvonček“. Stara sem 12 let. Moja najljubša prijateljica je Antonija Goličnikova. Sediva skupaj v zadnji klopi. V šolo hodim sedaj že šesto leto. Jaz hodim v II. razr. VI. odd. Ker pa dobivamo v šoli knjige, je med njimi tudi mnogo „Zvončkov“. Učim se rada. Najbolj me pa veseli čitanje, računanje in petje. Prosim hitrega odgovora.

Lep pozdrav!

Marija Atelškova,
učenka v Šmihelu nad Mozirjem.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Čitanje lepih in dobrih knjig je velike
važnosti in vrednosti. Človek se izobrazuje,
si širi duševno obzorje, si lika okus. Kar si
prisvojiš iz knjig, tega Ti ne more nihče
vzeti. — Računanje privede človeka do
ostrega preudarka, do pametnega gospodar-
stva. — Petje pa je znak veselega razpolo-
ženja, plemenitega čuvstvovanja. Kjer se
razlega lepa pesem, tam prebivajo dobri
ljudje. — Zato čitaj, računaj in poj — tako
Ti lepo in koristno potekaj mladost!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Po preteku dveh let Vam zopet enkrat
pišem. Tedaj sem Vam pisala s pomočjo svo-
jega učitelja gospoda Ličarja, ki je umrl ju-
naške smrti na bojišču.

Jaz sem šele osem let stara in obiskujem
III. razred. Učim se rada, ugajajo mi vsi
predmeti, vadim se jako rada na klavirju in
v petju. „Zvonček“ tudi berem jako rada in
ga vedno že komaj pričakujem. Če ne boste
hudi, Vam bom še večkrat pisala in Vam
tudi poslala svojo sliko.

Vas presrčno pozdravlja

vdana
Vidica Stikerjeva,
Brežice ob Savi — Štajersko.

Odgovor:

Ljuba Vidica!

Genilo me je Tvoje pismo, ker mi pra-
vi, da svojega učitelja nisi pozabila. Taki
so naši dobri otroci! Na svoje dobre učitelje hranijo v svojih srcih ljube, trajne spo-
mine. Bolj hvaležni jim ne morejo biti za vse, kar so jim dobrega storili. Res, junaške smrti je umrl gospod učitelj Ličar, kakor smo to v „Zvončku“ slišali. — Ako mi še večkrat pišeš, ne bom hud, ampak vesel bom tega, posebno pa še, če priložiš prihodnjemu pismu svojo sliko!

